

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HERTHA

TIDSKRIFT FÖR DEN SVENSKA
KVINNORÖRELSEN
UTGIVEN AV FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET
❧ REDAKTÖR: ELLEN KLEMAN ❧

ÅRGÅNG 9
FEBRUARI
1922

Eleganta och välgjorda
PROMENAD-

Kappor och Dräkter

samt KLÄNNINGAR för DAMER

PRIMA KVALITÉER

BILLIGA BESTÄMDA PRISER

PAUL U. BERGSTRÖMS A 74 Drottninggatan 74
B DAMKONFEKTION 1 tr.

Collan-Oljan

Världens förnämsta läder-
preservativ, gör skodonen
absolut vattentäta och minst
dubbelt varaktiga.

A.-B. Collan-Olje-Fabriken
T. OLSEN - STOCKHOLM

ST. TEL.
88 18

F. V. O.

RIKS TEL.
104 18

Slöjdvadeldnings
ständiga försäljning
Norrlandsgatan 18

Särskilt framhålles:

*Underkläder, alla slag. — Barnkläder.
Sjuksköterskeutrustningar.*

Köpare erhålla goda villkor.
Arbeterskorna ordentlig betalning.

ADVOKATFIRMAN

ANDÉN & STAËL VON HOLSTEIN

Innehavare: Jur. Kand. EVA ANDÉN
Ledamot av Sv. Adv. Samf.

Rikstel.
75 76

Jur. Kand. MATHILDA STAËL VON HOLSTEIN
LILLA VATTUGATAN 14, 1 tr., vid Brunkebergstorg

Allm. Tel.
183 36

*Testamenten, boutredningar, äktenskapsförord, familjerättssaker, hyres-
ärenden, fastighetsförvaltning, juridiska uppdrag av alla slag.
Även skriftliga förfrågningar besvaras.*

A.-B. John V. Löfgren & Co

Kungl. Hovleverantör

Rikets 429 Fredsgatan 3 Stockholm A. T. 50 48

Sverges äldsta, största och
bäst renommerade specialaffär i

Siden- och Ylle-
klänningstyger

Prover till landsorten sändas gratis
och franco

Telefon
539
Malmö

Perslow's

**Siden & Manu-
fakturaffär**

Alltid nyheter i största urval

HERTHA

ÅRGÅNG IX

FEBRUARI 1922

HÄFTE 2

F.-B.-F.-kretsarnas arbetsuppgifter.

Hur arbeta vi bäst och effektivast för Fredrika-Bremer-Förbundets syften? Det är första frågan de nybildade kretsarna göra sig — liksom detta för övrigt är det alltid vakna spörsmålet även för dem som under decennier hört förbundet till!

Förbundets opinionsbildande verksamhet och dess teoretiskt upplysande arbete äro av direkt given art. Aktuella frågor, berörande kvinnornas speciella intressen, komma upp med i sig själva pockande krav på aktion från en kvinnosaksorganisations sida, och ordnandet av offentliga eller inom en trängre krets hållna opinionsmöten bli en självfallen uppgift. Kvinnornas politiska och sociala rättigheter och förpliktelser kräva en politisk insikt och en kunskap om samhällets funktioner, som vidare ställa direkta och oundgängliga krav på upplysningsverksamhet av föreningar, som på sina program ha arbetet för att göra kvinnorna skickade för det offentliga livets ansvar. Politiska och sociala upplysningsföredrag och kurser få härigenom sin givna plats inom arbetssfären.

Vid sidan av detta, som allt är viktigt nog och åt vilket tid och krafter måste ägnas, kommer då frågan om lämpliga praktiska arbetsuppgifter inom kretsarna. En blick tillbaka på vad som i denna väg tagits upp och åstadkommits inom förbundets äldre kretsar torde kanske kunna vara de yngre, nybildade till någon nytta och i viss grad initiativeggande.

Det var 1905, när Fredrika-Bremer-Förbundet i januari firade minnet av sin då 20-åriga tillvaro, som tanken på att bilda förbundskretsar i landsorten fördes fram. Beslut fattades också om att tillsätta en kommitté som skulle utarbeta planen för samarbetet mellan centralstyrelsen i Stockholm och de eventuella nya förbundskretsarna. Det hela resulterade i att inom årets utgång hade förbundet att räkna med tre förbundskretsar i full verksamhet och tre under bildande. Andra komma senare till.

Ser man till vilka praktiska uppgifter dessa kretsar vid sitt bildande först vände sig, finner man att de mycket direkt vuxit fram ur samhällets egna

villkor. Motalakretsen, omfattande fabriksamhället med Motala verkstad, riktade omedelbart in sin verksamhet till gagn och upplysning för fabriksarbeterskorna. Arbetsaftnar ordnades, till vilka arbeterskorna inbjödos och där undervisning i kläd-söm, linnesöm och även finare arbeten meddelades, samtidigt som man genom högläsning, musik och sång gjorde dessa aftnar roande och i ännu en mening instruktiva.

Även Linköpingskretsen gjorde sin första arbetsinsats i och med klubbaftnar för fabriksarbeterskor. Ett arbetsutskott tillsattes bestående av två ledamöter inom styrelsen och en tredje ledamot, vald av fabriksarbeterskorna själva och bland dem, och under dettas ledning växte klubben raskt till. Kurser i sömnad, matlagning och skrivning anordnades och även en friskgymnastikkurs sattes i gång. Ett litet bibliotek bragtes till stånd, och vidare kunde förbundskretsen genom en enskild persons frikostiga intresse inköpa tvenne lotter i stadens nybildade koloniträdgårdar, vilka fingo fritt brukas av klubbmedlemmar som anmälde sig härför. Ännu en tredje parcell inköptes av kretsen, då det visade sig att trädgårdsskötareintresset växte bland klubbmedlemmarna.

Under krisåren omfattade Linköpingskretsen med sitt intresse de obe-medlades barn inom samhället. Genom att vara med om att ekonomiskt stödja Linköpings arbetsstuga bereddes där i större utsträckning än vad som annars kunnat göras tillfälle för

barnen att få ett mål närande mat. Från 1920 går detta ekonomiska understöd, något utökat, till F.-B.-F:s lanthushållningsskola vid Rimforsa för att användas till stipendier åt elever vid småbrukarkurserna.

Malmö—Lundkretsen, en av de tidigaste F.-B.-F.-kretsarna, nu som bekant delad i två kretsar, en för vardera av de båda städerna med omnejd, bildades med uttalat önskemål om att verksamheten till att börja med skulle vara av teoretisk, upplysande art för att så småningom bana väg för idéernas omsättande i praktiska företag. Mycket snart finner man emellertid kretsen engagerad i en hel del praktiska frågor, till vilkas lösning särskilda kommittéer tillsätts. "Solidarhemmet", sådant Elsa Törne propagerade det, blev ett problem som togs upp av en speciell kommitté vilken tillsammans med Södra Sveriges Byggnadstekniska samfund inriktade sig på frågan om behovet av en bostadsinspektions upprättande, något då ännu icke av kommunen ordnat. En mindre bostadsundersökning gjordes också, och det resultat denna visade överlämnades som belysande material till en inom Malmö stadsfullmäktige senare väckt motion om anordnande av obligatorisk bostadsinspektion. Vidare togs även här arbete för fabriksarbeterskorna upp på programmet, och en kommitté för detta ändamål tillsattes. I huvudsak ordnades detta arbete efter samma linjer som i Motala och Linköping.

Platsförmedling för kvinnor med

högre skolbildning var också en upp-
gift som Malmökretsen genom ännu
en kommitté tog på sig och som lös-
tes i samarbete med stadens offentliga
arbetsförmedling. Hälften av kost-
naderna för platsförmedlingens verk-
samhet, vilken visade sig fylla ett
verkligt behov, bestreds av kretsen,
medan staden av sina medel tillsköt
den andra hälften.

Upprättandet av en yrkes- och hus-
moderskola inom länet och byggandet
av ett eget hem för självförsörjande
bildade kvinnor äro praktiska före-
tag som dryftats av kretsen och även
kommittébehandlats. Att dessa pla-
ner inte realiserats ha väl, åtminstone
delvis, berott på de svåra kristider vi
råkat in i. En samaritkurs anordna-
des 1913 av Malmökretsen, då — se-
dan 1910 — självständigt arbetande,
liksom Lundakretsen från denna tid
på sitt håll.

Kretsen Lund med omnejd
har huvudsakligen riktat in sig på teo-
retiskt upplysande arbete. En yrkes-
skola i huslig ekonomi, som emellertid
upprättades 1909, då ännu samarbetet
med Malmökretsen pågick, vid Arbetarklassens Barnhem i Lund, har
stötts av kretsen genom anordnat pen-
ninglotteri.

Strängnäs kretsens prakti-
ska arbetsuppgifter under en följd av
år blev inrättandet av ett skolkök.
Ett första resultat bestod i ordnandet
av ett ambulatoriskt skolkök under
sommaren 1909. Det fasta skolköket
kunde emellertid 1919 av kretsen
överlämnas till stadens elementarläro-

verk för flickor, som erbjöd lokal
men å sin sida erhöll en fullständig
skolköksinredning av kretsen samt
dessutom en kontant summa av 400
kr. såsom bidrag till undervisningens
igångsättande.

Arvikakretsen riktade från
första stund sitt arbete på att få till
stånd en barnkrubba inom samhället.
En sådan upprättades också snart nog
inom kretsen, men planerna utvidga-
des till att inrymma den i eget hus, vil-
ket också efterhand realiserades. En
fastighet inköptes och om- och på-
byggdes. Där finnes nu för barnen
en stor, ljus leksal samt ett mindre
sovrum. Köket, föreståndarinnans
trevliga rum och en liten jungfrukam-
mare rymmas i bottenvåningen. En
gårdsplan mot söder är en härlig
lekplats för barnen, därtill finns även
en köksträdgård.

Hälsingborgskretsen har
i huvudsak inriktat sig på ordnandet
av undervisningskurser, dels för sina
medlemmar, dels för utomstående,
särskilt för kvinnor ur de arbetande
klasserna. Kurser i medborgarkun-
skap och samhällsfrågor, samaritkur-
ser, matlagingskurser ha tid efter
annan ordnats. En särskild diskus-
sionsklubb, vilkens medlemmar ej
obligatoriskt voro kretsmedlemmar,
har i sin mån inverkat till att aktuella
spörsmål kommit under debatt inom
kvinnokretsar på platsen.

Göteborgskretsen, vida se-
nare, nämligen 1917, tillkommen än
övriga här redan nämnda kretsar
startade så gott som genast efter sitt

bildande det ståtliga företag som nu existerar under namn av Göteborgs kvinnliga studiehem. En penninginsamling för ändamålet sattes i gång genom utsändande av listor för bidrags tecknande, och detta sköttes så energiskt och framgångsrikt att studiehemmet redan i augusti 1919 stod färdigt att mottaga nio unga studerande flickor som helinackorderingar. Som företaget kom i gång när rumsbristen var som allra störst och därtill det hela kunnat ordnas så att priserna äro mycket, för att inte säga otroligt, moderata, är det lätt att förstå vilken utomordentlig hjälp Göteborgskretsen med detta hem givit åt den studerande kvinnliga ungdomen vid Göteborgs olika utbildningsanstalter. Ett trevligt samlingsrum och en omtänksam föreståndarinna, som också har sin bostad på platsen, förhöjer hemmets fördelar för de unga pensionärerna.

Detta är i stora drag en relation av de praktiska insatser de äldre F.-B.-F.-kretsarna gjort sedan sin tillkomst. Utöver detta, vilket för övrigt icke fårtas som en uttömmande beskrivning av de initiativ som tagits och de företag som hållas gående, utan utgör en summarisk översikt av de många årens arbete på skilda håll, har inom samtliga kretsar, mer eller mindre di-

rekt, verkats för insamling till förbundets stipendiefonder. Detta är och förblir också alltid ett behjärtansvärt mål för gamla som nya F.-B.-F.-kretsar; en ökning av respektive länsstipendium betyder ökad möjlighet för någon eller några av traktens unga flickor till utbildning för den ena eller den andra levnadsuppgiften.

För de nya F.-B.-F.-kretsar, som nu efter Fredrika-Bremer-Förbundets omorganisation kommit till, ställer sig arbetet delvis ganska annorlunda än för de äldre vid deras start. Mycket har fallit oss till av det som det då måste kämpas för, och även rent praktiska företag undandra sig nu i vissa fall, beroende på statens och kommunens nu vida utsträcktare sociala verksamhet än förr, en kvinnoförenings förut såsom önskvärt och lämpligt ansedda ingripande. Till dels stå dock samma sociala uppgifter kvar, och de givna exemplen på hur man inom de olika kretsarna tagit fatt på sådana uppgifter kunna därför ännu vara av värde.

Att nya friska initiativ växa fram inom de nya, unga kretsarna är i alla fall vad vi vänta oss — detta åter för de äldre av stimulerande och lycklig återverkan.

ELLEN KLEMAN.

Gift kvinnas medborgarrätt.

Fredrika-Bremer-Förbundet har med anledning av det föreliggande sakkunnigeförslaget angående förvärvande och förlust av medborgarrätt avlåtit nedanstående skrivelse.

Till Konungen!

Med anledning av föreliggande förslag till särskilda lagar för Sverige, Norge och Danmark om förvärvande och förlust av medborgarrätt får Fredrika-Bremer-Förbundets styrelse på förslag av förbundets kommitté för lagfrågor i underdånighet anföra följande.

Sedan länge har det varit ett önskemål bland kvinnorna, att en ändring måtte ske i nu gällande lagstiftning på detta område i syfte att en kvinna ej undantagslöst förlorar sin medborgarrätt vid ingående av äktenskap med utländsk undersåte, ävensom för att bereda lätnader i och för återvärv av hennes gamla medborgarrätt. Dessa frågor ha diskuterats vid internationella kvinnokongresser och voro för de nordiska kvinnornas del senast föremål för överläggningar vid det samarbete mellan olika kvinnoorganisationer, som ägde rum i och för framförande av kvinnornas önskemål vid utarbetandet av den nya giftermålsbalken.

Ett par av de stötande konsekvenser, som kunna uppkomma därav, att en utländsk kvinna, som gifter sig med svensk man, därigenom förvärvar

svensk medborgarrätt, har uppmärksamrats i motiven till lagförslaget, sid. 35, däremot ha icke berörts de olägenheter, som kunna uppstå för en svensk kvinna, därigenom att hon genom gifte med utländsk man förlorar sin medborgarrätt. Mer eller mindre torde olägenheter och svårigheter uppkomma för henne för så vitt makarna bosätta sig i hennes hemland. Hon har icke förlorat samhörigheten med sitt fosterland, men hon berövas sin rösträtt, hon blir ogynnsammare ställd i beskattningshänseende, hon är utesluten från den hjälpe det allmänna kan giva vid sjukdom, vid behov av understöd från fattigvården m. m., och hon blir i flera viktiga avseenden underkastad främmande lag, vilket för henne ofta nog kan komma att medföra väsentliga svårigheter. Detta senare framhålles i motiven såsom skäl för att svensk kvinna ej bör förlora sin svenska medborgarrätt vid hennes mans förvärv av utländsk medborgarrätt förrän hon tager sitt hemvist i dennes nya hemland. Med alldeles särskild styrka har under krigsåren framträtt de svårigheter av olika slag, som drabba en gift kvinna med annan medborgarrätt än det lands, varest hon har sitt hemvist. Oaktat hon varit född i landet och alltid bott därstädes, har hon t. ex. på grund av sitt genom äktenskap förvärvade utländska medborgarskap blivit

internerad, om hon ej lyckats fly till det för henne främmande landet, och utsatts för svåra obehag. På grund av dessa genom kriget vunna erfarenheter framstå kvinnornas krav därpå, att de först genom tagande av hemvist i det land, varest de genom sitt äktenskap med utländsk man förvärva medborgarrätt, skulle förlora sin förutvarande medborgarrätt, såsom fullt berättigade. Vi anse, att det naturliga är, att makar hava samma medborgarrätt, men de olägenheter som kunna uppstå genom skild medborgarrätt synas oss vara mindre väsentliga än de som uppkomma genom ett förvärv av utländsk medborgarrätt under kvarboende i hemlandet. Ofta nog torde, om makarna bliva varaktigt bosatta i hustruns hemland, mannen genom naturalisation förvärva medborgarrätt i hennes land. Det kan då göras gällande, att hennes svårigheter bli av övergående natur, men enligt vår åsikt kan å andra sidan anföras, att det ej över huvud taget förefinnes anledning till hennes förlust av medborgarrätt.

För den händelse man och hustru hava skild medborgarrätt, måste man taga ställning till frågan om barnens i ett sådant äktenskap medborgarrätt. I vissa fall, särskilt där barnen åtnjuta svensk uppfostran, torde det följdriktigaste vara, att de erhålla moderns medborgarrätt och först genom utflyttning i omyndig ålder till faderns hemland, för så vitt han bibehållit sin gamla medborgarrätt, förlora denna, under förutsättning att de tillika med

modern förvärva samma medborgarrätt som fadern. Svårigheter kunna givetvis särskilt för ynglingarna uppkomma genom att barnen med gällande utländsk lagstiftning i regel torde komma att få dubbel medborgarrätt. Det synes oss dock som om det principiellt vore mest i överensstämmelse med lagförslagets anda, att de i ifrågavarande fall redan från födseln tillförsäkrades svensk medborgarrätt, vilken medborgarrätt de, om ej avsälgelse mellankommer, enligt 2 par. av lagförslaget skulle erhålla vid 22 års ålder.

Vi inse till fullo svårigheterna att få dessa principer genomförda. De stå i strid med gammal hävd och gällande lag. Därtill kommer, att innan andra länders lagstiftning reformerats i samma anda, dubbla medborgarskap kunna uppstå, som kunna medföra svårigheter. Dessa torde dock vara mindre än de olägenheter för individen, som uppkomma därav, att denne påtvingas en annan medborgarrätt än det lands, där han är bosatt och där han från födseln haft medborgarrätt. I motiven till lagförslaget sid. 82 göres gällande, att även om förvärvet av den utländska medborgarrätten genom äktenskap icke är det direkta syftet med vederbörandes handling, är det dock en naturlig konsekvens, på vilken hon måste vara förberedd, av en frivillig handling från hennes sida. Enligt gällande lag blir det en konsekvens, men den är påtvingad och kan ej sägas vara frivillig, då hon ej har möj-

lighet att välja. Vill kvinnan bibehålla sin medborgarrätt, får hon avstå från äktenskapet. Ej heller kunna vi medgiva, att konsekvensen är naturlig; vi finna, att det är naturligare, att hennes medborgarrätt ej förändras, så länge hon kvarbor i sitt hemland.

Sverige har på skilda områden visat sig vara ett föregångsland, när det gäller att tillmötesgå kvinnornas krav. Vi behöva härvidlag endast hänvisa till kvinnornas myndighetsförklaring, rätt för dem att avlägga mogenhets-examen och studera vid rikets universitet samt nu senast vår nya giftermålsbalk. Det skulle vara i god överensstämmelse med den ställning den svenska kvinnan numera intager, att lagstiftaren även tillgodosåge hennes krav på bibehållande och återförvärv av medborgarrätt. Vi våga hoppas, att om lagstiftningen reformeras i den riktning, varom vi hemställa, det icke skall möta några svårigheter att genom överenskommelse med andra länder undvika de olägenheter, som kunna uppstå genom befintliga skiljaktligheter i lagstiftningen.

Lagförslaget innebär en väsentlig förbättring emot gällande lags bestämmelser, dels därigenom, att svensk medborgarrätt i regel ej förloras, för så vitt icke utländsk medborgarrätt förvärvas, dels därigenom att, såsom ovan framhållits, svensk gift kvinna förlorar sin medborgarrätt genom mannens förvärv av utländsk, förrän hon under bestående äktenskap tager sitt hemvist i det land, där mannen har

medborgarrätt, vilket motsvaras av bestämmelsen, att utländsk mans förvärv av svensk medborgarrätt ej medför samma förvärv för hans hustru, förrän hon tager sitt hemvist i riket.

Bland andra bestämmelser i lagförslaget, vilka synas oss innebära en bestämd fördel, vilja vi framhålla den regel i 7 par. varigenom barn med modern förvärvar svensk medborgarrätt, om hon är änka eller om hennes äktenskap eljest är upplöst eller hon är hemskild, så framt barnet står under hennes vårdnad. Även synes det oss vara av värde, att den i 9 par. föreslagna bestämmelsen angående förlust av svensk medborgarrätt vid uppnådd ålder av 22 år för barn i äktenskap, som är fött utom riket och aldrig bott här, inskränkts att omfatta det barn, vars båda föräldrar äro födda utom riket.

Skilda medborgarskap för man och hustru kunna sålunda enligt förslaget existera. Detta skulle bliva regel, i vissa i lagen angivna fall, för så vitt makarna leva åtskilda. Denna omständighet är givetvis ett särskilt starkt motiv för bibehållande av hustruns medborgarrätt, men denna nya princip torde ej enligt vår åsikt böra inskränkas till dessa fall.

Det är en genomgående princip i lagförslaget, att för i riket födda den svenska medborgarrätten bör bibehållas. Det synes oss stå i god överensstämmelse härmed, att, på de skäl vi ovan anfört, ingående av äktenskap ej bör ovillkorligen medföra en förändring av kvinnas medborgarrätt i

det fall, att hon kvarbor i sitt hemland. Skulle över huvud taget av det ena eller det andra skälet ej anses lämpligt att svensk kvinna, som ingår äktenskap med utländsk man, utan vidare bibehålles vid sin svenska medborgarrätt så länge hon kvarbor i sitt hemland, kunde frågan möjligen lösas därigenom, att hon finge rätt att genom anmälan före vigseln tillkännagiva sin önskan i detta syfte och därigenom bibehålla sin medborgarrätt. Även om man måste förutsätta, att denna rätt på grund av obekantskap med lagen kanske ej komme att användas av alla som hyste denna önskan och att bestämelsen sålunda kan komma att bliva av ringa betydelse, kan det ej nekas, att en sådan bestämmelse möjligen är att föredraga, då det kan tänkas fall då hustrun önskar fr. o. m. äktenskapets början bliva medborgare i mannens hemland. I de fall, då äktenskapet väl ingås i Sverige men makarna omedelbart taga sitt hemvist i utlandet, finge man även en bestämd tidpunkt för inträdet av hennes nya medborgarrätt.

4 par. av förslaget innehåller nya regler, enligt vilka förutvarande svenskar kunna automatiskt återförvärva sin svenska medborgarrätt. Undantag har dock gjorts för gift kvinna. Detta torde medföra en orättvisa mot den kvinna, som under bestående äktenskap återvänder till sitt fosterland, för den händelse mannen ej är henne följaktlig. Ofta torde ett sådant återvändande bero på att sammanlevnaden med mannen faktiskt, om än ej rätts-

ligt, är hävd. Skilsmässa kanske ej kan ernås, mannen kanske är försvunnen eller det främmande landets lagar lägga hinder i vägen därför. Vi anse, att hennes egenskap av gift ej bör lägga hinder i vägen för henne att på samma villkor som stadgas i 4 par. återvinna sitt svenska medborgarskap. För så vitt hon skulle gå sin främmande medborgarrätt förlustig genom sin utflyttning, riskerar hon även att bliva medborgarrättslös. Då det emellertid kan vara lämpligt att hennes vilja att förvärva sin gamla medborgarrätt, vilken i så fall torde böra jämväl tillfalla de hennes minderåriga barn, som jämte henne taga sitt hemvist i det gamla hemlandet, manifesteras, torde hennes rätt att återförvärva medborgarrätten kunna tillgodoses genom naturalisation enligt förslaget 5 par. 3 mom. Vi få i detta avseende endast hemställa, att i motiven denna möjlighet att tillgodose hennes rätt till ett återförvärv framhålles.

Kringblick.

När man vet vad man vill. Det finnes kvinnor som ha en mycket bestämd uppfattning av det representativa styrelsesättet. De mena att det innebär att vi ha rätt begära att en representant representerar en.

I Utica, U. S. A., bestå sig kvinnorna med denna uppfattning, och den tog sig ett mycket direkt uttryck i samband med avrustningskonferensen i Washington. Uticas Woman's Civic Club gick i författning med att bilda ett »Interclub Council», och idén möttes av ett så aktivt gillande att på mycket kort tid 15,000 kvinnor hade anmält sig som medlemmar.

Nästa steg var att anmoda Uticas representant i kongressen att komma och diskutera avrustningsfrågan med dem. Han kom, och efter alla berättelser att döma upplevde han sitt livs stora överraskning. Han lär ha tänkt att han skulle sammanträffa med omkring ett halvt dussin kvinnor. I stället för detta eskorterades han till operan, som var till trängsel fylld av kvinnor. Ordföranden adresserade sig till kongressmannen och påminde honom om att han i sina valtal utlovade att handla i överensstämmelse med väljarnas önsknings, och nu hade de samlats för att säga honom vad de väntade av honom och för att underrätta sig om vad han ämnade göra för att befordra förslaget om minskning i rustningarna.

Kongressmannen var synbarligen generad och påtagligt irriterad. Han skyndade sig att underrätta kvinnorna om att han aldrig avsiktligt hade lovat att göra vad hans väljare bad honom om. Ordföranden svarade att kvinnorna voro glada att få veta detta och skulle komma ihåg det när nästa val gick av stapeln. Detta förbättrade icke denne gentlemen humör, och han uttryckte senare mycket öppet sina känslor för sina manliga vänner och förklarade att kvinnorna fångat honom i en fälla.

Till sist tog sig emellertid humöret — av en eller annan anledning, kanske självbevaringsdriften kom till hjälp — och när Uticas kongressrepresentant var på väg tillbaka till Washington, hade han ett klart uttalande i fickan, som han lovat överlämna till Mr Harding, och vidare hade han lovat tala om för sina kamrater i kongressen att kvinnorna där hemma inte ämna förhålla sig »tama».

Seger med nederlag. Engelskorna ha haft sin stora seger med 5:te-augustidebatten i följande underhuset, då de civila statstjänsterna öppnades för dem med samma ansökningsrätt och på samma villkor som männen. Tillträdet till statstjänsterna skulle visserligen förskjutats till efter tre års förlopp, men i fråga om villkoren fastslogs att kvinnor skola anställas och bekläda poster inom den

civila förvaltningen i de förenade rikena efter samma bestämmelser, nuvarande eller kommande, som gälla klassificering och andra tjänsteförhållanden för män.

Principiellt klarare kan likställigheten inte proklameras. Men vad händer under tiden till de kvinnliga statstjänstemännens förväning och bedrövelse! Tydliga tecken visa på att regeringen inte ämnar handla enligt beslutens innebörd. Finansdepartementet sysslar med en reorganisation och omgradering av statstjänsterna och på ett sätt som drabbar kvinnorna högst ofördelaktigt. I fall, till exempel, där män och kvinnor gjort samma arbete inom samma grad, ha männens arbete omgraderats till en högre grad med högre lön och kvinnornas till en lägre grad med lägre lön.

Systemet, så egendomligt det än är, förefaller bekant på något sätt! Kan det vara att det har internationell tillämpning och icke endast är lokaliserat till England?

En deputation från de kvinnliga statstjänstemännens förenade kommitté uppvaktade emellertid några av finansdepartementets högre ämbetsmän för att fästa dessas uppmärksamhet på att detta nya organisationsprojekt icke gick i överensstämmelse med 5:te-augustibesluten och för att fråga vilka mått och steg som tagits för att bringa saken till de olika departementens kännedom.

Svaret stipulerade att några sådana mått och steg icke vore nödvändiga, då finansdepartementets handlingssätt vore baserat på principen fullständig likställighet mellan könen, och det förnekades att någon partiskhet vore att finna i den omgraderingsplan, som nu skall erhålla slutlig sanktion!

Deputationen, som inte fann svaret tillfredsställande, väntar nu på företrädare hos finansministern.

Dörren som stänger sig automatiskt.

Hur var det under kriget? Några engelska kvinnliga läkare gävo sig över till Frankrike och upprättade ett lasarett, de begävo sig också på annat håll, till Balkanländerna bl. a. och gjorde sammaledes, och de accepterades

och välsignades för sin modiga och verksamma hjälp. Engelska regeringen och krigsledningen ville inte veta av dem. Men så drog kriget ut på längden och man behövde dem. Då öppnades dörren för de kvinnliga läkarna vid lasaretten och på sjukhus; inom landet som inom krigszonen, i eldlinjen under exploderande granater, tog staten emot deras tjänst — och det fanns ampla bevis på att den i regel var fullgod.

Så blev det fred, och så slår dörren igen både på det ena och det andra hållet! Utbildningsanstalter, som under kriget stodo öppna, stängas nu för kvinnorna. Det pekas också på att endast jämförelsevis få sjukhus, även sådana vars patienter äro kvinnor och barn, ha kvinnor i sina styrelser eller sin läkarestab. Detta förhållande har i dagarna fått en eklatant offentlighet genom att Manchesters »Lady Mayoress», Mrs Simons, vägrade att besöka ett sjukhus i sin officiella egenskap, emedan inga kvinnor stodo med i ledningen av det. En livlig pressdiskussion blev naturligtvis följderna av hennes resoluta uppträdande, och man debatterade rätten för

Mrs Simon att som »Lady Mayoress» låta sina kvinnoakssynpunkter komma fram. Man debatterade också särdeles ivrigt frågan om huruvida kvinnor skulle vara värdefulla medlemmar av sjukhusstyrelser. Hur var det under kriget? Men det är visst svårt att minnas när det gäller kvinnor.

Mot bakgrunden av dessa förhållanden, som Jus Suffragii drar fram, är det roande att läsa en Brighton-tidnings entusiastiska skildring av Lady Astors invigning av New Sussex Hospital i Brighton, ett sjukhus för kvinnor, helt lett av kvinnor och med uteslutande kvinnliga läkare. Men — är det för övrigt nödvändigt att tillägga — sjukhuset är ett enskildt företag, som staten inte har sitt finger med i.

Fredspropaganda i Wien. Vid den stora mässa, som anordnas i Wien i mars i likhet med den i höstas hållna, mycket besökta Wienermässan, kommer den Internationella ligan för fred och frihet att ha ett eget stånd där fredslitteratur säljes och fredsidéerna därmed propageras.

Landsflyktiga ryska kvinnor i Konstantinopel.

Genom professor Nansen har en värdjan kommit till nationella föreningar anslutna till I. C. W. att insamla penningar för att hjälpa mellan 2—3,000 ryska landsflyktiga kvinnor i Konstantinopel, vilka där råkat i en ytterligt prekär ställning. Brist på penningemedel och de konsulära myndigheternas vägran att ge dem passvisering till orter där de ha släktingar och vänner, vilka kunnat hjälpa dem, ha vållat att de råkat i ytterlig misär, delvis också i det ohyggliga eländet att av internationella polisen därstädes

ha blivit inregistrerade som prostituerade kvinnor.

Svenska Kvinnornas Nationalförbund har genom upprop i pressen värdjat till den allmänna hjälpareviljan och medel ha också influtit. Ehuru den 15 februari satts i uppropet som avslutningsdag för insamlingen, kan ännu, när detta läses, eventuella bidrag sändas till fru Bertha Norden-son, Grevgatan 3, Stockholm, om detta göres utan vidare tidsutdräkt. Redovisning för influtna medel kommer att lämnas genom pressen.

Birgittastatyen i Linköping.

Det är ej många svenska kvinnor, som hedrats med minnesmärken, allra minst med statyer. Kristina Gyllenstierna på Stockholms borggård var länge ensam om den äran. Så kom insamlingen till Fredrika-Bremer-statyen och så försöken att få Jenny Linds staty rest på Djurgården; de influtna medlen till dessa två statyer räckte dock ej till. Under tiden arbetade man i Östergötland för att få en bild av den heliga Birgitta, Sveriges största kvinna.

Det är föreningen för Linköpings prydande med konstverk som har hedern av detta initiativ, och vid Linköpings domkyrkas södra mur är den staty fästad, som där avtäcktes Sancta Birgittas dag, den 7:de oktober 1921. Höstsolens strålar kommo bronzen att glänsa och leva under baldakinen. Så hade professor Olle Hjortzberg av Birgittas berömda porträttstaty skapat ett konstverk, värdigt att sammansmälta med den dom, som rymmer så många minnen av den heligas liv. Ännu finnes i behåll brunet till det altare, som till Birgittas ära restes i domkyrkan år 1400 av hennes fränder. I ett kor ligger Birgittas lärare och hjälpare biskop Nils Hermansson, författare till den kända hymnen Rosa rorans.

Är det då ej naturligt att östgötarna just vid sin domkyrka ville resa ett monument över henne, vars bild åter-

finnes i otaliga av provinsens landskyrkor? Det är dock i Vadstena som hennes ande lever, invänder någon. Men där vore det överflödigt att resa en staty över den kvinna, åt vilken hela Vadstena stad är som ett heligt mausoleum. Låt i stället de gamla klosterbyggnaderna åter användas till kulturella syften, motsvarande Birgittas tankar.

Porträttstatyen är en avgjutning av Birgittas berömda bild i Vadstena klosterkyrka, träskulpturen i vadmallets allvarliga färg. Så har hon vandrat vid Borens stränder på Ulvåsa gods, över Östgötaslätten bort mot Alvastra kloster. Men hon är ej endast Östergötlands kulturbärrinna, ty geniet kan ej bindas av nationella hänsyn. Därför hyllas hon också fortfarande över hela den kristna världen, och kanske har man på andra håll bättre förstått att uppskatta henne än här. Ej en dag för tidigt resa vi hennes bild, ej en dag för tidigt fända vi minneslågan över den hjässa, som böjt sig i helig glöd inför det ogripbara.

Under rösträttsföreningens senaste år samlades dess medlemmar till möten den 7:de oktober, Sancta Birgittas dag, för att hylla Sveriges första europeiskt ryktbara kvinna. Vore det ej tänkbart att Sveriges kvinnor bibehölle denna sed, begagnande Birgittas dag till samling utåt och till själv-

prövning? Skulle det ligga utanför Fredrika-Bremer-Förbundets befogenhet att taga initiativet till en sådan samlingsdag?

Ärkebiskopen säger i ett Vadstenatal: "Hur mycket fattigare hade icke denna rika östgötabygd och hela vårt land varit utan den ström av andlighet, bildning, skönhet och arbete, som

här uppvälde och som under många släktled utbredde sig från denna ort." Och det är av tacksamhet för verkningarna av Birgittas ande och viljekraft, som Sveriges kvinnor borde samlas i ödmjuk hyllning inför en svensk kvinnas själsliga höghet.

LOUISE STENBOCK
f. Mörner.

I. C. W:s exekutivkommittémöte i Haag.

14—22 maj 1922.

Internationella Kvinnorådets ordinarie exekutivkommittémöte under femårsperioden mellan ordinarie kongresser äger denna gång rum den 14—22 nästkommande maj i Haag.

Så långt programmet nu kunnat fastställas komma nedannämnda ämnen att dryftas.

Finanserna, den alltid brännande frågan, nu särskilt berörande byråutgifter samt de omkostnader, som de stående kommittéernas sammankallande medlemmar få vidkännas.

Som andra ärende på programmet kommer tidningsfrågan upp. Önskemålet att I. C. W. skulle äga ett eget pressorgan har redan dryftats på Kristianiakongressen 1920, men man ansåg sig inte då kunna bestämma sig för en sak som skulle dra med sig så mycket kostnader som denna. Nu tagas emellertid frågan åter upp av exe-

kutivkommittén för att eventuellt åter framläggas till I. C. W:s avgörande på ordinarie femårsmöte.

I. C. W:s officiella representation vid kongresser och möten samt det blivande femårsmötet äro vidare ärenden, som skola dryftas, liksom en motion av Mrs North Moore, U. S. A., om att en valkommitté borde tillsättas, som skulle ha att se till att samtliga delar av världen bleve vederbörligen representerade inom styrelse och kommittéer. Även några rent mötes tekniska frågor ha av Mrs North Moore tagits upp i denna motion.

De stående kommittéerna sammanträda till behandling av sina speciella frågor, fred och skiljedom, kvinnornas rättsliga ställning, pressen, rösträtt och medborgarrätt, finanser, emigration och immigra-

tion, yrken och beställningar, lika-moralstandard och handel med kvinnor.

Holländska Kvinnornas Nationalförbund arrangerar den 14 maj ett offentligt hälsningsmöte på Hotel de Twee Steden och ännu trenne stora offentliga möten komma att anordnas med talare över ämnena: Kvinnornas del i kampen mot de venneriska sjukdomarna, det mest effektiva bruket av kvinnorösträtten, nya problem i samband med fredspröpagandan.

Svenska Kvinnornas Nationalförbund kommer att representeras av sin ordförande, fru Bertha Nordenson, och av dr Malin Wester-Hallberg som befullmäktigad medlem av en stående kommitté.

De kvinnliga läkarna och stats-tjänsterna. Med anledning av att medicinska fakulteten i Uppsala i sitt avgivna yttrande angående det föreliggande förslaget om kvinnors tillträde till statstjänster för sin del avstyrkt sakkunniges förslag i vad det rör professors- samt laborators- och prosektors-ämbeten vid medicinska fakulteten och emedan större konsistoriet i Uppsala också gjort denna uppfattning till sin ha de kvinnliga läkarna avlåtit en skrivelse till statsrådet och chefen för justitiedepartementet, vari anhålles

att samtliga lärarbefattningar inom medicinska fakulteterna och Karolinska institutet måtte göras tillgängliga för kvinnor på samma villkor som gälla för män; samt

att gifta kvinnor därvid måtte likställas med ogifta.

Brevväxling.

Förslaget till namnlag.

Med anledning av den kritik, som Fredrika-Bremer-Förbundet och Herta ägnat förslaget till lag om släktnamn, utber jag mig Redaktionens välvilliga tillmötesgående för att få framställa några erinringar.

För att genast börja med "den största och allvarligaste frågan" om hustrus rätt att få behålla det släktnamn, som tillkom henne före äktenskapet, ligger det väl ändå en ej så liten orättvisa i påståendet att det nya namnlagsförslaget på denna punkt "går längre i kringskärandet av möjligheterna för gift kvinna att få behålla sitt eget namn än den nya äktenskapslagen, som medger den gifta kvinnan att efter anmälan få lägga sitt eget namn till mannens". Förslaget medger för det första gift kvinna att utan någon anmälan få såsom personligt tillnamn använda sitt eget namn framför mannens släktnamn och tillåter henne för det andra att, om hon i utövning av yrke eller därmed jämförlig verksamhet gjort sig känd under namnet, få efter ansökan ensamt för sig behålla det släktnamn, som tillkom henne före äktenskapet. Att kalla detta ett kringskärande av gift kvinnas nuvarande möjligheter att få behålla sitt eget namn kan knappast sägas riktigt återgiva de faktiska förhållandena. Till grund för förslaget ligger tvärtom en strävan att i sådana fall, där ett verkligt be-

hov ådagaläggas, giva utrymme för hustruns intresse att få behålla sitt gamla släktnamn oförändrat. Hustruns rätt att utan anmälan få kombinera sitt eget namn med mannens avser visserligen endast ett begagnande av det egna namnet såsom personligt tillnamn, men från den synpunkt, som här är fråga, måste detta sägas komma på ett ut. Att närmare utreda detta eller den innebörd, som ligger i motsättningen mellan släktnamn och personligt tillnamn, avstår jag emellertid ifrån med hänsyn till den motvilja, som Redaktionen tydligen hyser för "den mångfald av paragrafer och motiveringar, som utmärka förslaget", en motvilja som ändå tydligare framträder hos den av Redaktionen rekommenderade Pinocchio med hans fantastiska lagtolkning.

En sak kan jag dock i detta sammanhang icke avstå från att beröra, nämligen det famösa bindestreck, för vars anbringande mellan ett personligt tillnamn och ett släktnamn förslaget enligt Herthas Redaktion stadgar ett års fängelse. Till en början måste den upplysningen tydligen lämnas att, när det i en lagbestämmelse heter "straffes högst med fängelse i ett år", betyder detta, att domaren vid straffets utmätande har att välja inom en strafflatitud, som sträcker sig från fem kronors böter upp till ett års fängelse, och givetvis utmäter då domaren vid en ringa förseelse icke fängelse, utan ett mycket lågt bötesstraff. Men det var icke så mycket detta jag ville peka på som fastmera de erfarenheter, vilka

den till grund för lagförslaget liggande utredningen givit ifråga om de sammansatta släktnamnen eller dubbelnamnen (Pinocchio-Sigurdsson). Från alla håll hava dessa namn enstämigt förklarats vara synnerligen opraktiska. Bärare av sådana namn hava klagat över, att de knappast kunde sägas hava något fast släktnamn, därför att de benämndes än med det ena namnet än med det andra och än med dubbelnamnet. Lika så vålla dessa namn registreringsmyndigheterna allvarliga olägenheter. I Danmark, där detta slags namn fått en stor spridning, klagas allmänt över desamma. Allt detta har fört med sig, att svensk praxis ställt sig avvisande mot dubbelnamnen och godkänner sådana endast när synnerliga skäl för namnförvärvet visas. På samma sätt har praxis sökt tillmötesgå intresset att med ledning av något yttre kännetecken kunna identifiera de sammansatta släktnamnen, vilket har skett på så vis, att det i sammanhang med deras godkännande föreskrives, att dubbelnamnen skola förenas genom bindestreck. Det är denna praxis som lagförslaget upptagit och kompletterat med ett förbud emot att medelst bindestreck förena ett personligt tillnamn med släktnamnet. Den, som sätter sig något in i svensk namnrättslig praxis, finner för övrigt snart, att det i allmänhet är i praxis redan tillämpade regler, som givit uppslag till "förslagets många andra originella och överraskande synpunkter".

Den andra stora frågan i namnrätten synes från Fredrika-Bremer-Förbundets synpunkt vara barns rätt att få antaga sin moders släktnamn och makars rätt att få såsom släktnamn antaga hustruns namn såsom ogift. Jag hör icke till dem, som från namnrättslig synpunkt finner några principiella hinder mot att återgå till äldre tiders namnskick i fråga om hustrus rätt att behålla sitt gamla släktnamn. Däremot synes mig mycket starka principiella skäl — om det uttrycket tillgives mig, fastän det gäller "vår praktiska namnfråga" — tala emot ett förverkligande av Fredrika-Bremer-Förbundets senast berörda båda önskemål. Det är nu en gång så att hävdvunnen rättsuppfattning reagerar emot att Herr Pinocchio, om han gifter sig med fröken Brahe, också skall få kalla sig Brahe och även kalla barnen Pinocchio för Brahe, oberoende av vad övriga bärare av Brahe-namnet säga härom.

Vad beträffar barns rätt att antaga sin moders släktnamn såsom ogift, skulle jag varit mycket frestad att återgiva vad förslagets motiver i denna del innehålla, såvida ej dessa begagnat det förargelseväckande ordet agnater. Jag måste nu inskränka mig till att påpeka det faktum, att nu gällande svensk rätt i stort sett behärskas av den gamla grundsatsen, att rätten till ett visst släktnamn endast tillkommer dem, som på fädernet härstamma från bärare av namnet och att svensk namnrätt och svenskt släkt-

begrepp äro uppbyggda på denna grundsats. Nu kan visserligen sägas att en befintlig byggnad kan rivas ned och en ny uppföras i dess ställe, och på samma sätt som bruket att möta till vänster kan ersättas av ett påbud att möta till höger, så skulle gemensam härstamning på mödernet helt eller delvis kunna träda i stället för gemensam härstamning på fädernet. Men ju fastare en sedvänja vuxit sig in i medvetandet, ju flera befogade intressen, som en ändring träder för nära, och ju färre bärande skäl, som kunna åberopas till stöd för densamma, ju kraftigare reagerar den allmänna uppfattningen däremot. Och att driva principen om likställighet mellan man och kvinna ända därhän, att den bör gälla in abstrakto, även där det icke gäller reella intressen, tror jag icke vara till gagn för kvinnosaken.

Slutligen kan jag villigt erkänna inkonsekvensen mellan att å ena sidan barn i äktenskap icke får antaga sin moders släktnamn, medan å andra sidan sådan rätt tillkommer barn utom äktenskap. Men denna fråga rör närmast lagstiftningen om barn utom äktenskap, och den bör enligt min mening lösas så att lagstiftaren, när han finner tiden vara inne för ett upphävande av de senare barnens särställning i förhållande till de förra, giver även barn utom äktenskap rätt att bära fädernenamnet.

GÖSTA EBERSTEIN.

Notiser från bokvärlden.

Våldsdåd i Ödemarken Norrbottens arbetsstugor 1903—1920 av *Elisabeth Curtelius*. Förra delen. Evang. Fosterlandsstiftelsens förlagsexpedition (i distribution).

Den, som med kärlek går till en uppgift, har hopp om att lyckas. Otvivelaktigt är det arbete, jag blivit ombedd att med några ord anmäla, utfört i kärlek till vår nordligaste landsända och det folk, som där bygger och bor. De karga levnadsvillkoren däruppe ha blivit föremål för mångas offervilja alltsedan det stora nödåret för jämnt tjugo år sedan. Det året har med skäl blivit kallat för "Norrbottens stora nödår", ty statsmakten och enskilda blevo då med ens medvetna om, att stora försummelser blivit begångna mot vår mest isolerade bygd.

Upp till det halvt avglömda Norrbotten strömmade då en värmevåg, som medförde oskattbara ideella och materiella värden. Elisabeth Curtelius, själv ett norrbottensbarn, har i sin bok delvis gett uttryck åt egen bygdekärlek, dels samlat och hopfört andras uttalanden om den för henne så kära släkttorvan. En mängd citat, som varit synliga dels i dagspressen, dels skildringar ur Norrbottens läns årsredogörelser återfinnas i boken.

Mången gång fryser kornet som läggs i jorden där uppe ovan polcirkeln. Men den vårsådd, varom Elisabeth Curtelius talar, kan spira överallt. Människohjärtats jordmån kan vara lika alstringskraftig under vilken breddgrad som helst.

Det är kring Norrbottens arbetsstugors kända verksamhet, som bokens innehåll grupperats, kring deras uppkomst, utveckling och ändamål. Det har många gånger uttalats en önskan om något lämpligt att läsa, då syföreningar samlas för att arbeta för verksamheten eller enskilda vilja sätta sig närmare in i arbetsstugor-

nas uppgifter. För dylikt ändamål kan boken särskilt rekommenderas. Den kommer säkert att både intressera och roa.

De, som bära ansvaret för Norrbottens arbetsstugors verksamhet, äro särskilt skyldiga ett tack för det varmhjärtade och sakliga innehållet, som helt säkert skall gagna verksamheten.

JULIA SVEDELIUS.

Svenska allmogedrakter av *Gerda Cederblom*.

Det är ett intensivt arbete och ett omfattande kunskapsmaterial, som ligger bakom ovanstående, av Nordiska Museet utgivna bok. Vår gamla svenska allmogekultur är, som vi vet, på god väg att försvinna för att lämna rum för en modern, ofta ganska förflackad smaksfordringar, och vi måste därför med tacksamhet hälsa varje ansträngning att tillvarata vad som ännu finns kvar av fädernearvda, i den svenska folkkaraktären bottnande bruk. Hit höra våra allmogedrakter, som i sin rika, harmoniska färggivning och sina många säregna detaljer återspegla mycket av en förgången kultur. I Gerda Cederbloms arbete, rikt illustrerat av Emelie von Walterstorff, återgivas ett stort antal drakter, varav ej få jämförelsevis okända men väl förtjänta att tillvaratas. Texten meddelar noggranna beskrivningar för dräkternas detaljer jämte många intressanta historiska upplysningar. Man får vid läsningen av boken ett starkt intryck av förf:s omfattande kunskaper och varma kärlek till ämnet. Den särdeles vackra och dyrbara utstyrel, varav Generalstabens litografiska anstalt har hedern, förklarar tillfullo att priset måst sättas så jämförelsevis högt som till 18 kr. häftat exemplar.

F. E.

HERTHA

Tidskrift för den svenska kvinnorörelsen, utgiven av **Fredrika-Bremer-Förbundet**.
Redaktör: *Ellen Kleman*.

Förbundsmedlemmar erhålla tidskriften till ett pris av kr. 5:50, varvid prenumeration sker direkt genom **Fredrika-Bremer-Förbundets byrå, 48 Klarabergsgatan, Stockholm**. *Icke-förbundsmedlemmar* prenumerera å närmaste postanstalt eller i bokhandel. Pris för postupplaga: $\frac{1}{1}$ år kr. 6:50; $\frac{1}{2}$ år kr. 3:50; $\frac{1}{4}$ år kr. 1:90. Lösnummer 65 öre. Redaktion och expedition: 48 Klarabergsgatan II, Stockholm. Redaktions-tid: tisdagar och fredagar kl. 1—3. Allm. T. 48 50, Riks 27 62. Expeditionen: kl. 11—4 varje söckendag. Allm. T. 48 16, Riks 27 62.

HEMTREVNAD

Praktisk tidning för hemmet utgiven av **Fredrika-Bremer-Förbundet**.
Redaktör: *Fanny Ekenstierna*.

Utkommer under 1921 med 24 åttasidiga nr. Prenumerationspris: helt år kr. 3:50, halvår kr. 2:—, kvartal kr. 1:—. Prenumeration sker å posten.

Innehåller berättelser, poem, levnadsteckningar, religiösa, etiska och sociala uppsatser, artiklar i diverse ämnen samt en rikhaltig praktisk avdelning.

Inbundna årgångar för 1918 kr. 2:50 och för 1921 kr. 3:50 per ex.

STÄNDIG UTSTÄLLNING AV

BRODERIER & KONSTVÄVNADER

MATERIAL OCH PÅBÖRJADE ARBETEN

RÅD VID INREDNING AV VÅNINGAR

ATELIER FÖR GOBELINLAGNING

A_B NORDISKA KOMPANIET

THYRA GRAFSTRÖM - STOCKHOLM

Dr. ELIN BECKMAN Hetluftinstitut

Hetluft, Diathermi, Konstgjord höglandssol, Massage.

Rheumatism, gikt, **nervsmärtor**, ledutgjutningar och -stelheter, frostsador och hörjande ålderdomsbrand, allm. kraftnedsättning etc.

Riks 105 52.

Barnhusgatan 12. Vardagar halv 3—4.

Allm. Br. 45 52.

Under sommaren i Södertälje: Vard. 3—4. Tel. 1250.

 ANNONSER FÖR HERTHA

upptagas av

Fröken Ingeborg Bergström

31 ÖSTERMALMSGATAN 31

Rikstel. 757 83

Rikstel. 757 83

INNEHÅLL

F.-B.-F.-kretsarnas arbetsuppgifter. Av *Eilen Kleman*.

Gift kvinnas medborgarrätt. Förbundsstyrelsens skrivelse till regeringen.

Kringblick.

Birgittastatyen i Linköping. Av *Louise Stenbock*, f. Mörner.

I. C. W:s exekutivkommittémöte i Haag.

Brevväxling. Förslaget till namnlag. Av *Gösta Eberstein*.

Notiser från bokvärlden.

Hilma och Emelie Zanders pensionsfond för lärarinnor

Från Hilma och Emelie Zanders pensionsfond utdelar Fredrika-Bremer-Förbundets styrelse en livstidspension å 230 kr. årligen. Pensionen är avsedd för f. d. lärarinna med företrädesrätt för den som tjänstgjort vid Zanderska Helpensionen för flickor vid tiden för fröknarna Zanders och fröken Helena Hallströms föreståndarinneskap.

Ansökan åtföljd av prästbetyg, uppgift på minst två personer, vilka kunna styrka sökandens behov av pension, samt de handlingar, som sökanden i övrigt vill åberopa, insändas före februari månads utgång till Fredrika-Bremer-Förbundets styrelse, Stockholm.

Ledig annonsplats!